

Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuodesta 2013**(K11 2014)**

Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi otsikkoasiassa ja esitämme lausuntonamme seuraavaa:

Taustaa:

Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat SATU ry edustaa audiovisuaalista sisältöä tuottavia riippumattomia yrityksiä. SATU ry:n jäsenyritykset tuottavat merkittävän osan tv-kanavien katsotuimmasta ohjelmistosta. Lukuina SATUn jäsenten tv-tuotannoista tuleva liikevaihto oli vuonna 2012 noin 107 M € ja liikevoittoa syntyi 4 M € eli 4 %. Vuodelta 2013 ennakoimme liikevaihdon laskevan ja liikevoittoprosentin tippuvan 3 %:iin. Heikentynyt tilanne johtuu kaupallisten kanavien taloudellisesta kriisistä, mutta myös Yleisradion ostamien ohjelmien hintatason laskemisesta ja haluttomuudesta maksaa laajemmista hyödyntämisoikeuksista erillistä korvausta. Myös Yleisradion vaatimat yksinoikeudet estävät tuotantoyhtiöitä käymästä kauppaa muiden jakelijoiden (kuten Netflix) kanssa, vaikka mielestämme olisi myös katsojien etu saada ohjelma nähtäväkseen juuri siitä palvelusta, mistä hän sen parhaiten löytää. Kun siitä tulisi lisätuloja tuotantoyhtiölle vahvistaisi se näiden katetta ja mahdollisuutta sijoittaa uusien ohjelmien tuotekehitykseen. Vaikka Yleisradion ohjelmat ovat verovaroin rahoitettuja olisi koko alan, myös kaupallisten kanavien, etu saada kuluttajat Ruotsin mallin mukaan tottumaan siihen, että sisällöistä maksetaan. Kuluttajat ovat käytännössä ainoa taho, josta lisärahoitusta on alalle saatavissa ilman julkisia tukitoimia.

Lausunto:

Hallintoneuvoston kertomus on varsin seikkaperäinen ja antaa varsin hyvän kuvan Ylen toiminnasta ja siihen vaikuttavan toimintaympäristön muutoksesta. Ala muuttuu niin nopeasti, että olemme myös tyytyväisiä päätöksestä tehdä tämä kertomus nyt vuosittain. Tässä kohtaa olisi hyvä myös uudistaa ja tarkentaa joiden oleellisten lukujen esittämistä.

Keskitymme lausunnossa muutamaan erityisesti riippumattomien tuotantoyhtiöiden liiketoimintaan koskettavaan yksityiskohtaan.

2.2 Viestintäpolitiikka- ja säätely

Vuoden 2013 lopussa eduskunta hyväksyi tekijänoikeuslain muutoksen, jossa sopimuslisenssin nojalla voidaan sopia ennen 1.1.2002 lähetettyjen ohjelmien korvauksista kun ne halutaan avata yleisölle katsottaviksi. Tekijänoikeuslailla turvataan taiteen ja kulttuurin syntymistä yhteiskunnassa. Sillä turvataan myös tekijöiden ja tuottajien taloudellisia ja moraalisia oikeuksia. Tämä periaate tulee säilyttää myös vuoden 2002 jälkeen lähetetyillä ohjelmilla ja Yleisradion tulee jatkossakin sopia ja maksaa korvausta ohjelmista, joita se haluaa avata arkistossaan tai ohjelmien osista, joita se haluaa käyttää itse tuottamissaan uusissa ohjelmissa. Nykykäytäntöjen mukaan Yleisradio vaatii osana tuotantosopimuksia, että sillä palautuu kaikki oikeudet, kaikilla alustoilla ikuisiksi ajoiksi ja sen lisäksi vielä muunteluoikeusohjelmien osiin ja mahdollisuus sisällyttää niitä

uusiin omiin ohjelmiinsa. Tämä on sangen poikkeuksellista kaupallisilla tv-yhtiöillä. Näkisimme, että Yleisradion ei turvatulla verorahoituksella tulisi ottaa käyttöön huonompia sopimusehtoja kuin muut alan toimijat.

Nämä ovat talon sisäisiä päätöksiä ja jottei tilanne entisestään huononisi toivomme, että jo Sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman valmistelun yhteydessä esiintuomamme ehdotus ”Yleisradiolakiin tulee määritellä, että Yleisradio käyttää 30 % ohjelmistobudjetistaan riippumattomilta tuotantoyhtiöiltä ostettaviin suomen- ja ruotsinkielisiin ohjelmiin” tulee lakiin kirjoittaa. Yhtälaila Yleisradion tulee sopia SATU ry:n kanssa kohtuullisista kaupankäynnin ehdoista, joissa määritellään ne maksimijat ja hyödyntämiskunat, joita ensikaupalla ja samalla rahalla voi tuotantoyhtiöiltä hankkia. Pitää muistaa, että Yleisradio on käytännössä määrävissä markkina-asetuksessa useissa ohjelmagenreissä. Tällaisista sopimuksista on hyviä esimerkkejä mm. Iso-Britanniasta, Irlannista ja Ruotsista.

3.1 Ylen julkaisut radiossa, televisiossa ja internetissä

Yleisradio on kiitettävästi kirjannut indie-yhteistyön tavoitteeksi luovan alan pitkäjänteisen tukemisen, sellaisten projektien tunnistamisen ja kehittämisen, joilla olisi myös kansainvälistä potentiaalia. Tämä on meidän yhteinen tavoite, josta olemme paljon keskustelleet ja jonka eteen olemme työtä tehneet. Tuloksia on nähtävissä ruudussa tänäkin vuonna. Kansainvälisestä myynnistä tulevia tuloja tullaan jakamaan Yleisradion ja tuotantoyhtiöiden välillä. Kansainvälinen myynti tarvitsee onnistuakseen ison myyntikatalogin ja valtavat verkostot. Nämä ovat jo olemassa tuotantoyhtiöiden kansainvälisillä emoyhtiöillä tai myyntiagenteilla. Myynnin onnistuminen vaatii myös nälkää, jokaisella myytävällä ohjelmalla on oltava tärkeä sija myyjän sydämessä. Emme siten voi mitenkään kannattaa oman myyntiorganisaation perustamista ja ylläpitämistä Yleisradion organisaatiossa.

Vähän ihmettelemme samassa kappaleessa olevaa väitettä, että tekijänoikeuslainsäädäntö, monimutkaiset tekijänoikeussopimukset ja maksettavat korvaukset ovat suurin este Yleisradion arkistojen avaamiselle. Kysymys on kaupankäynnistä. Jos ohjelmat ovat arvokkaita tulee niistä jotakin maksaa ja sopijapuolia kyllä löytyy joko suoraan sopimiseen tai kollektiiviseen sopimiseen.

3.2 Ylen ohjelma- ja palvelutarjonta sisältökokonaisuuksittain

Yleisradiolla on velvollisuus ilmoittaa Viestintävirastolle vuosittain eurooppalaisuusaste ja riippumattomilta tuotantoyhtiöiltä ostettujen ohjelmien määrä. Toivomme, että myös hallintoneuvosto kertomuksessaan erittelisi sisältökokonaisuudet siten, että niistä olisi nähtävissä kotimaiset ohjelmat, eurooppalaiset ohjelmat ja muut. Siitä olisi helppo tehdä päätelmiä kuinka suuri osuus verorahoituksesta pyörittää Suomen kansantaloutta.

3.6 Riippumattomien kotimaisten tuottajien rooli Ylen tarjonnassa

Kappaleessa on hyvin todettu, miksi ohjelmien ostaminen tuotantoyhtiöiltä on tärkeää ja miten tällä yhteistyöllä kehitetään koko alaa, tehdään pitkäjänteistä tuotekehitystä ja työllistetään.

Kuten aiemmassa todettu, niin indie-ostojen minimimäärä olisi hyvä saada yleisradiolakiin. Suunta ostojen määrässä on ollut kasvava ja jos vertaa vuotta 2012 ja 2013 niin nousu on ollut valtava. SATU ry esitti jo rahoitusratkaisun neuvotteluvaiheessa huolensa siitä, että ”syntyvällä rahoitusratkaisulla voidaan kasvattaa indie-ostoja” ei tarkoita merkittävää muutosta mikäli näitä lukuja verrataan Yleisradion ”lamavuosiin” 2011 ja 2012. Juuri niin on nyt käynyt. 7,4 M € kasvu

vuoteen 2012 on totta, mutta vuonna 2010 oltiin vain muuttama miljoona euroa alemmalla ostotasolla kuin vuonna 2013. Siinä mielessä rahoitusratkaisun tavoite ei ole tuotantoyhtiöiden näkökulmasta toteutunut. Samaan aikaan Yleisradio on kasvattanut omia henkilöstökulujaan 7,2 M €:lla. Suunta on siis päinvastainen kuin liiketalouden ehdoilla toimivilla kaupallisilla kanavilla, jotka purkavat raskaita rakenteitaan ja hankkivat uutisia lukuun ottamatta lähes kaiken ohjelmistonsa kilpailluilta markkinoilta.

6.2-6.3 Kustannusrakenteen kehitys ja kustannukset sisältökokonaisuuksittain

Pidämme erittäin hyvänä, että ohjelmatuntien hintoihin on laskettu mukaan yksikköjohtojen, välineiden tuotantoalustakulut, muita kehityshankekululuja sekä aiemmin ulkopuolelle jätetyt hallinnon kulut. Toivoisimme tarkempaa jaottelua niin hankintojen osuuksiin kuin TV:n tuntihinnat sisältöryhmittäin kaavioon (s. 48). Nyt kun taulukkoon on niputettu ulkomaiset ja kotimaiset ohjelmat ja useita genrejä samaan ryhmään on lukijan mahdollonta saada käsitystä mitä esimerkiksi draamatunti maksaa. Toivomme että jatkossa tuntihinnat raportoitaisiin huomattavasti suuremmalla tarkkuudella ja että niissä selkeästi eritellään ulkomaiset ohjelmahankinnat, kotimaiset ohjelmat ja viimeksi mainittujen osalta lisäksi riippumattomilta tuotantoyhtiöiltä ostetut ja omatuotantoiset ohjelmat – kaikissa niissä genreissä kuin se on relevanttia. Uskomme myös, että eduskuntaa kiinnostaa verovaroista rahoitettavan kanava-kokonaisuuden investointien kohdentuminen nimenomaan kotimaiseen sisältöön eikä sisältöön kokonaisuutena.

10. Tulevaisuuden suunnitelmia

Eriyisen tärkeänä koemme juuri kotimaista kehittelyä olevien sarjamuotoisten draamojen, komedia-ohjelmien ja suurten viihteiden kehittämisen ja kansainväliselle tasolle nostamisen. Ne ovat investointeina varsin mittavia, mutta omaavat myös valtavaa vientipotentiaalia ja siten hyödyttävät koko suomalaista yhteiskuntaa lisääntyvänä osaamisena, työpaikkoina ja tulovirtoina. Tuotantoyhtiöillä on jo verkostot ja myyntitaidot. Niukat tuotekehitysrahat ja budjetit ovat toistaiseksi synnyttäneet vain muutamia menestystarinoita. Ylen strategia ja rahoituspohja mahdollistavat nyt pitkäjänteisen suunnittelun tuotantoyhtiöissä. Hallintoneuvoston tavoite entistä avoimempaan ja läpinäkyvämpään toimintaan saa meiltä lämpimät kiitokset.

Kunnioitavasti

Helsingissä 22. toukokuuta 2014

Suomen audiovisuaalisen alan tuottajat SATU ry

Stiina Laakso, toiminnanjohtaja